

dragocijeno vrijeme oko prikupljanja i ispisivanja vrela i literature, jer je sve to u ovom priručniku označeno najvećom točnošću. Jednom riječi naučni rad na ćirilometodskom području bez Ilijinske knjige teško je zamisliti.

J. Pavić.

Павле Поповић : Ђирило и Методије. (Годишњица Николе Чулића књ. XLV. стр. 86—121 Београд 1936 i separatno).

Profesor beogradskog univerziteta Pavle Popović sastavio je ovaj životopis sv. slavenskih prosvjetitelja na osnovi najnovijih naučnih rezultata, i ako ne navodi vrela ni literature. Po njegovom mišljenju knez Rastislav je tražio sv. braću kao misionare iz političkih razloga. Godine 861. Franačka se približila Bugarskoj, koja još tada nije bila posve slavenska, a koja je graničila na sjeverozapadu s Moravskom. I Bugarska i Franačka bile su neprijateljski rpoložene prema Bizantu, pa se Rastislav našao u kliještama (str. 91). Sv. braća su putovala u Rim iz ovih razloga: Papa ih je htio predobiti za sebe, »da ih upotrebi kao oruđe za svoju politiku ilirsku i bugarsku« (str. 94), valjalo im isposlovati dozvolu da upotrebljavaju slav. jezik u liturgiji te zarediti mlade svećenike. Za prvi razlog mi nemamo nikakve potvrde u istor. dokumentima, pa je takvo tvrđenje plod subjektivnih kombinacija uobičajeno kod pisaca, koji u papinstvu vide samo političku silu.

»Što se tiče pitanja Filioque«, piše autor dalje, »naši su misionari bili jamačno na gledištu pravoslavne crkve« (str. 98). Ova tvrdnja nije tačna. Danas je utvrđeno, da su sv. Ćiril i Metod bili protiv uvođenja Filioque u simbol vjere, ali nisu bili za tezu Focijevu, da Duh Sv. ne izlazi i od Sina.

Postupak pape Stjepana V. ne da se opravdati, ako je i razumljiv, pošto je baš iste godine Focije izdao svoj spis De Mystagogia i poslao svojim prijateljima na zapadu (nadbiskupu u Grado kod Akvileje). U borbi za čistoću Kristove nauke, nije čudo da je i slav. jezik pretrpio veliku štetu.

Dobro je opazio pisac, da je vrlo karakteristično, što Panonska legenda spominje samo 6 općih sabora, dok ist. crkva ih priznaje sedam. Osim toga da se pape spominju prije imena careva, za kojih su se ti sabori držali. Pisac konstatuje samo činjenice ne upuštajući se u njihovo tumačenje.

Ovaj članak uvaženog profesora spada među najbolje i najiscrpnije popularne rasprave o sv. slavenskoj braći. Šteta je samo što nije oštampan u više zasebnih otisaka, jer bi tako bio pristupačniji široj čitalačkoj publici.

J. Pavić.